

לשוננו לעם

עורכים: ע' איתן ומ' מדן

מתוך

כרך לח, תשמ"ז

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

לעניין "שכר"

פרופ' י' רצהבי במאמרו "לשונות ממדרש רבה" ב"לשוננו לעם", מחזור לז, קונטרס ו-ז (שסו-שסז), מפנה את תשומת לבנו, שמשמעות המלה "שכר" היא "גמול רע, עונש" נוסף על משמעותה הרגילה. מובאתו היא ממדרש שמות רבה. ושם זה הוא פשוטה של אמרתו המפורסמת של בן עזאי: "...ששכר מצוה מצוה, ושכר עברה עברה" (אבות ד, ב)? היינו: ששכר מצוה מצוה, ועונש עברה עברה.

רבות התחבטו המפרשים בביאור המשפט הזה; וכי יש שכר לעברה?

ראה, למשל, כמה נדחק ר' עובדיה מפרטנורה: "והשכר וההנאה שמגעת לו לאדם בעשיית העבירה נחשב לו פעבירה בפני עצמה, ולוקה על העבירה שעשה, ועל השכר וההנאה שמקבל בעשייתה".

לא מצאתי פירוש פשוט זה אצל מפרשי המשנה הראשונים. מפירושו של "תפארת ישראל" משמע, שאף הוא הבין כך, ופינחס קהתי פותב במפורש: "ושכר עבירה עבירה — כלומר עונשה של עבירה הוא, שהוא מוסיף לעבור עוד עבירה". לפי זה, כבר במשנה נמצאת משמעות זו למלה "שכר".